

31992L0104

31.12.1992

DZIENNIK URZĘDOWY WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

L 404/10

DYREKTYWA RADY 92/104/EWG**z dnia 3 grudnia 1992 r.****w sprawie minimalnych wymagań w zakresie poprawy bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników odkrywkowego i podziemnego przemysłu wydobywczego (dwunasta dyrektywa szczegółowa w znaczeniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG)**

RADA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH,

uwzględniając Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Gospodarczą, w szczególności jego art. 118a;

uwzględniając wniosek Komisji ⁽¹⁾, przedstawiony po konsultacjach z Komisją ds. Ochrony Zdrowia i Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie i Innych Gałęziach Przemysłu Wydobywczego;we współpracy z Parlamentem Europejskim ⁽²⁾,uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽³⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

art. 118a Traktatu przewiduje przyjęcie przez Radę, w formie dyrektyw, minimalnych wymagań, w celu wspierania działań, zwłaszcza w środowisku pracy, sprzyjających wyższemu poziomowi bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników;

dyrektywy te, zgodnie ze wspomnianym artykułem, nie powinny nakładać administracyjnych, finansowych i prawnych ograniczeń utrudniających tworzenie i rozwój małych i średnich przedsiębiorstw;

poprawa bezpieczeństwa, higieny i ochrony zdrowia pracowników w miejscu pracy jest celem, który nie powinien być podporządkowany czysto ekonomicznym rozważaniom;

dyrektywa Rady 89/654/EWG z dnia 30 listopada 1989 r. dotycząca minimalnych wymagań w dziedzinie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w miejscu pracy (pierwsza dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG) ⁽⁴⁾ nie ma zastosowania do przemysłów wydobywczych;

przestrzeganie minimalnych wymagań w celu poprawy bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w odkrywkowym i podziemnym przemyśle wydobywczym jest niezbędnym warunkiem dla zapewnienia bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników;

odkrywkowy i podziemny przemysł wydobywczy stanowią sektor działalności, w którym pracownicy mogą być narażeni na szczególnie wysokie ryzyko;

niniejsza dyrektywa jest dyrektywą szczegółową w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy Rady 89/391/EWG z dnia 12 czerwca 1989 r. w sprawie wprowadzenia środków w celu poprawy bezpieczeństwa i zdrowia pracowników w miejscu pracy ⁽⁵⁾; przepisy odnośnej dyrektywy w pełni stosują się do odkrywkowego i podziemnego przemysłu wydobywczego bez uszczerbku dla na bardziej rygorystycznych i/lub szczególnych przepisów zawartych w niniejszej dyrektywie; pomocnicze urządzenia stosowane na powierzchni odkrywkowego i podziemnego przemysłu wydobywczego, które nie są niezbędne dla odkrywkowego i podziemnego przemysłu wydobywczego zgodnie z definicją zawartą w art. 2 lit. a) niniejszej dyrektywy podlegają przepisom dyrektywy 89/654/EWG;3 listopada 1992 r. Rada przyjęła dyrektywę 92/91/EWG w sprawie minimalnych wymagań dotyczących poprawy bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników zakładów górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi (jedenaście dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG) ⁽⁶⁾;

niniejsza dyrektywa stanowi praktyczny wkład w tworzenie społecznego wymiaru rynku wewnętrznego,

⁽¹⁾ Dz.U. C 58 z 5.3.1992, str. 3.⁽²⁾ Dz.U. C 150 z 15.6.1992, str. 128 i Dz.U. C 305 z 23.11.1992.⁽³⁾ Dz.U. C 169 z 6.7.1992, str. 28.⁽⁴⁾ Dz.U. L 393 z 30.12.1989, str. 1.⁽⁵⁾ Dz.U. L 183 z 29.6.1989, str. 1.⁽⁶⁾ Dz.U. L 348 z 28.11.1992, str. 9.

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

SEKCJA I

PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł 1

Przedmiot

1. Niniejsza dyrektywa, która jest dwunastą dyrektywą szczegółową w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG, ustanawia minimalne wymagania w dziedzinie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników odkrywkowego i podziemnego przemysłu wydobywczego, o którym mowa w art. 2 lit. a).

2. Przepisy dyrektywy 89/391/EWG w pełni stosują się do zakresu, o którym mowa w ust. 1, bez uszczerbku dla bardziej rygorystycznych i/lub szczególnych przepisów zawartych w niniejszej dyrektywie.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszej dyrektywy:

a) *odkrywkowy i podziemny przemysł wydobywczy* oznacza wszystkie gałęzie przemysłu prowadzące:

- powierzchniowe lub podziemne wydobywanie, w ścisłym znaczeniu tego słowa, kopalni, i/lub
- prace poszukiwawcze mające na celu tego rodzaju wydobywanie, i/lub
- przygotowania wydobytych kopalni do sprzedaży, z wyłączeniem ich przetwarzania,

z wyłączeniem wydobywania kopalni za pomocą otworów wiertniczych, określonego w art. 2 lit. a) dyrektywy 92/91/EWG;

b) *miejsce pracy* oznacza cały obszar przeznaczony pod stanowiska pracy, związane z bezpośrednią i pomocniczą działalnością oraz instalacjami odkrywkowego lub podziemnego przemysłu wydobywczego, łącznie ze składowiskami odpadów i innymi zwałowiskami oraz pomieszczeniami, do których pracownicy mają dostęp w związku z wykonywaną pracą.

SEKCJA II

OBOWIĄZKI PRACODAWCY

Artykuł 3

Obowiązki ogólne

1. W celu zapewnienia bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników, pracodawca podejmie niezbędne środki, by zagwarantować, aby:

- a) miejsca pracy były zaprojektowane, wykonane, wyposażone, przekazane do eksploatacji, prowadzone i utrzymywane w taki sposób, by pracownicy mogli wykonywać zleconą im pracę bez narażania swojego bezpieczeństwa i/lub zdrowia ani bezpieczeństwa i zdrowia innych pracowników;
- b) użytkowanie miejsc pracy w czasie obecności pracowników odbywało się pod nadzorem wyznaczonej osoby;
- c) praca związana ze szczególnym ryzykiem powierzana była tylko kompetentnemu personelowi i wykonywana zgodnie z podanymi instrukcjami;
- d) wszystkie instrukcje bezpieczeństwa były zrozumiałe dla wszystkich pracowników, których dotyczą;
- e) dostępne były właściwe środki pierwszej pomocy;
- f) wszystkie potrzebne szkolenia dotyczące bezpieczeństwa były przeprowadzane w regularnych odstępach czasu.

2. Pracodawca zapewni sporządzenie i aktualizację dokumentu dotyczącego bezpieczeństwa i ochrony zdrowia zwanego dalej „dokumentem bezpieczeństwa i ochrony zdrowia”, spełniającego stosowne wymagania, zgodnie z artykułami 6, 9 i 10 dyrektywy 89/391/EWG.

Dokument bezpieczeństwa i ochrony zdrowia musi w szczególności wykazać, że:

- zagrożenia, na które narażeni są pracownicy w miejscu pracy, zostały określone i ocenione,
- zostaną podjęte właściwe środki w celu osiągnięcia celów niniejszej dyrektywy,
- projekt, użytkowanie i konserwacja miejsca pracy i wyposażenia są bezpieczne.

Dokument bezpieczeństwa i ochrony zdrowia musi zostać sporządzony przed rozpoczęciem pracy i zweryfikowany, jeśli w miejscu pracy podjęte zostały ważne zmiany, rozbudowa lub przekształcenia.

3. Gdy w tym samym miejscu pracy są obecni pracownicy z kilku przedsiębiorstw, każdy pracodawca jest odpowiedzialny za wszystkie sprawy, jakie jemu podlegają.

Pracodawca, który zgodnie z przepisami krajowymi i/lub praktyką jest odpowiedzialny za miejsce pracy, koordynuje wdrażanie wszystkich środków związanych z bezpieczeństwem i ochroną zdrowia pracowników, a w swoim dokumencie bezpieczeństwa i zdrowia określa cel koordynacji i środki oraz procedury jego wdrażania.

Koordynacja nie ma wpływu na odpowiedzialność poszczególnych pracodawców zgodnie z przepisami zawartymi w dyrektywie 89/391/EWG.

4. Pracodawca możliwie jak najszybciej poinformuje odpowiednie organy o wszelkich poważnych i/lub śmiertelnych wypadkach przy pracy oraz sytuacjach stwarzających poważne zagrożenie.

Artykuł 4

Ochrona przed pożarami, wybuchami i szkodliwą dla zdrowia atmosferą

Pracodawca podejmie odpowiednie działania i środki ostrożności właściwe dla charakteru działalności, aby:

- uniknąć, wykryć i zwalczyć powstawanie i rozprzestrzenianie się pożarów i wybuchów, oraz
- zapobiec pojawieniu się wybuchowej i/lub szkodliwej dla zdrowia atmosfery.

Artykuł 5

Ewakuacja i środki ratunkowe

Pracodawca zapewni i będzie konserwował odpowiednie środki ewakuacyjne i ratunkowe gwarantujące pracownikom możliwość szybkiego i bezpiecznego opuszczenia miejsca pracy w przypadku wystąpienia zagrożenia.

Artykuł 6

Łączność, systemy ostrzegawcze i alarmowe

Pracodawca podejmie niezbędne środki w celu zapewnienia właściwych systemów ostrzegawczych oraz łączności umożliwiających w razie potrzeby podjęcie natychmiastowych działań w zakresie udzielania pomocy, ewakuacji i prowadzenia akcji ratowniczej.

Artykuł 7

Informowanie pracowników

1. Bez uszczerbku dla postanowień art. 10 dyrektywy 89/391/EWG, pracownicy i/lub ich przedstawiciele są informowani o wszystkich środkach dotyczących bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w miejscu pracy, a w szczególności odnoszących się do zastosowania art. 3-6.

2. Informacja musi być zrozumiała dla pracowników, których dotyczy.

Artykuł 8

Profilaktyczna ochrona zdrowia

1. W celu zapewnienia pracownikom profilaktycznej ochrony zdrowia, odpowiadającej ryzyku, na które narażone jest ich

zdrowie i bezpieczeństwo w czasie pracy, zostaną wprowadzone środki zgodnie z przepisami krajowymi i/lub praktyką.

2. Środki, o których mowa w ust. 1, powinny zapewnić każdemu pracownikowi prawo do profilaktycznej ochrony zdrowia lub prawo do poddania się jej, zanim zostanie przydzielony do zadań związanych z działalnością, o której mowa w art. 2, a kolejne badania lekarskie będą przeprowadzane w regularnych odstępach czasu.

3. Profilaktyczna ochrona zdrowia może być prowadzona jako część państwowego systemu opieki zdrowotnej.

Artykuł 9

Konsultacje z pracownikami i udział pracowników

Konsultacje i udział pracowników i/lub ich przedstawicieli w sprawach, których dotyczy niniejsza dyrektywa, odbywają się zgodnie z art. 11 dyrektywy 89/391/EWG.

Artykuł 10

Minimalne wymagania w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia

1. Miejsca pracy po raz pierwszy uruchomione po dacie wejścia w życie niniejszej dyrektywy, jak zostało określone w art. 13 ust. 1, muszą odpowiadać minimalnym wymaganiom w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia ustanowionym w Załączniku.

2. Miejsca pracy użytkowane przed datą wejścia w życie niniejszej dyrektywy, jak zostało określone w art. 13 ust. 1, muszą jak najszybciej i nie później niż dziewięć lat od tej daty odpowiadać minimalnym wymaganiom w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia ustanowionym w Załączniku.

3. Gdy w miejscach pracy dokonywane są zmiany, rozbudowa i/lub przekształcenia po dacie wejścia w życie niniejszej dyrektywy, jak zostało określone w art. 13 ust. 1, pracodawca podejmie niezbędne środki by zapewnić, że te zmiany, rozbudowa i/lub przekształcenia są zgodne z odpowiednimi minimalnymi wymaganiami ustanowionymi w Załączniku.

SEKCJA III

INNE PRZEPISY

Artykuł 11

Zmiany w Załączniku

Czysto techniczne zmiany w Załączniku zgodne z:

- przyjęciem dyrektyw w zakresie technicznej harmonizacji i normalizacji związanych z odkrywkowym i podziemnym przemysłem wydobywczym,
- i/lub

— postępowaniem technicznym, rozwojem międzynarodowych uregulowań lub specyfikacji, oraz aktualnej wiedzy/ustaleń na temat odkrywkowego i podziemnego przemysłu wydobywczego,

są przyjmowane zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 17 dyrektywy 89/391/EWG.

Artykuł 12

Wydobycie kopalni metodą bagrowania

Państwa Członkowskie mogą nie stosować niniejszej dyrektywy w odniesieniu do wydobycia kopalni metodą bagrowania pod warunkiem, że zapewnią one ochronę pracowników, których to dotyczy, zgodnie z ogólnymi zasadami bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników, ustanowionymi w niniejszej dyrektywie, z uwzględnieniem szczególnych zagrożeń związanych z wydobyciem kopalni metodą bagrowania.

Artykuł 13

Przepisy końcowe

1. Państwa Członkowskie wprowadzą w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy najpóźniej w terminie 24 miesięcy od jej przyjęcia. Niezwłocznie powiadomią o tym Komisję.

2. Środki, o których mowa w ust. 1, powinny zawierać odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie to powinno towarzyszyć ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia określone są przez Państwa Członkowskie.

3. Państwa Członkowskie przekażą Komisji teksty przepisów prawa krajowego, które zostały lub mają być przyjęte w dziedzinach objętych niniejszą dyrektywą.

4. Państwa Członkowskie przekażą co pięć lat Komisji sprawozdanie z wykonania przepisów niniejszej dyrektywy, określając w nim stanowiska pracodawców i pracowników.

Komisja poinformuje o tym Parlament Europejski, Radę, Komitet Ekonomiczno-Społeczny, Komisję ds. Ochrony Zdrowia i Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie i Innych Gałęziach Przemysłu Wydobywczego oraz Komitet Doradczy ds. Ochrony Zdrowia, Bezpieczeństwa i Higieny w Pracy.

Artykuł 14

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do Państw Członkowskich.

Sporządzono w Brukseli, dnia 3 grudnia 1992 r.

W imieniu Rady

G. SHEPHARD

Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK

MINIMALNE WYMAGANIA W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA I OCHRONY ZDROWIA, O KTÓRYCH MOWA W ART. 10 NINIEJSZEJ DYREKTYWY**Uwagi wstępne**

Wymagania wymienione w niniejszym załączniku są stosowane za każdym razem, kiedy wymaga tego charakter miejsca pracy lub rodzaj wykonywanej działalności, okoliczności lub szczególne zagrożenie.

CZĘŚĆ A

WSPÓLNE MINIMALNE WYMAGANIA STOSOWANE W ODNIESIENIU DO ODKRYWKOWEGO I PODZIEMNEGO PRZEMYSŁU WYDOBYWCZEGO I INSTALACJI POMOCNICZYCH STOSOWANYCH NA POWIERZCHNI**1. Nadzór i organizacja****1.1. Organizacja miejsc pracy**

- 1.1.1. Miejsca pracy muszą być tak zorganizowane, by zapewnić odpowiednią ochronę przed zagrożeniami. Muszą być one utrzymane w dobrym stanie, a wszelkie substancje niebezpieczne usunięte lub kontrolowane, aby nie narażać bezpieczeństwa i zdrowia pracowników.
- 1.1.2. Stanowiska pracy muszą być zaprojektowane i wykonane zgodnie z zasadami ergonomii, biorąc pod uwagę potrzeby pracowników związane z czynnościami wykonywanymi na ich stanowiskach.
- 1.1.3. Jeżeli stanowiska pracy są zajmowane przez odosobnionych pracowników, należy zapewnić odpowiedni nadzór lub środki łączności.

1.2. Osoba odpowiedzialna

Osoba odpowiedzialna, posiadająca umiejętności i kompetencje wymagane do pełnienia określonych obowiązków zgodnie z krajowym prawem i/lub praktyką, która została mianowana przez pracodawcę, musi stale odpowiadać za wszystkie miejsca pracy podczas obecności pracowników.

Pracodawca może osobiście przejąć odpowiedzialność za miejsce pracy, o której mowa w akapicie pierwszym, o ile posiada on umiejętności i kompetencje wymagane w tym celu zgodnie z krajowym prawem i/lub praktyką.

1.3. Nadzór

W celu zapewnienia bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników podczas wykonywania wszelkich czynności, wymagany jest nadzór sprawowany/prowadzony przez osoby posiadające umiejętności i kompetencje do pełnienia tego rodzaju obowiązków zgodnie z krajowym prawem i/lub praktyką, które mianowane są przez pracodawcę lub działają w jego imieniu.

Jeżeli jest to wymagane przez dokument bezpieczeństwa i zdrowia, osoba nadzorująca musi przeprowadzać inspekcje obsadzonych stanowisk pracy przynajmniej raz podczas każdej zmiany.

Pracodawca może osobiście podjąć się nadzoru, o którym mowa w akapitach pierwszym i drugim, jeśli ma on umiejętności i kompetencje wymagane w tym celu zgodnie z krajowym prawem i/lub praktyką.

1.4. Kompetentni pracownicy

Jeżeli pracownicy są obecni na dowolnym stanowisku pracy, odpowiednia ich liczba musi posiadać wymagane umiejętności, doświadczenie i przeszkolenie do wykonywania powierzonych im zadań.

1.5. Informacja, instrukcje i szkolenie

Pracownicy muszą otrzymywać konieczne informacje, instrukcje oraz przeszkolenie w celu zapewnienia im bezpieczeństwa i higieny pracy.

Pracodawca musi zapewnić pracownikom uzyskanie zrozumiałych instrukcji, tak, aby nie narażać bezpieczeństwa i zdrowia tych lub innych pracowników.

1.6. *Instrukcje pisemne*

Dla każdego miejsca pracy muszą być sporządzone pisemne instrukcje określające zasady, jakich należy przestrzegać w celu zapewnienia bezpieczeństwa i zdrowia pracowników oraz bezpiecznego stosowania sprzętu.

Muszą one zawierać informacje o stosowaniu sprzętu ratunkowego i działań podejmowanych w razie zagrożenia stanowiska pracy lub jego otoczenia.

1.7. *Bezpieczne metody pracy*

Bezpieczne metody pracy muszą być stosowane w każdym miejscu pracy lub w odniesieniu do każdej czynności.

1.8. *Zezwolenia na pracę*

Gdy jest to wymagane przez dokument bezpieczeństwa i zdrowia, musi zostać wprowadzony system udzielania zezwoleń na wykonywanie prac niebezpiecznych jak i zwykłych czynności, które współdziałając z innymi mogą powodować poważne zagrożenie.

Zezwolenia na pracę muszą być wydane przez osobę upoważnioną przed rozpoczęciem pracy i muszą określać warunki, które muszą zostać spełnione oraz środki ostrożności podejmowane przed, w trakcie i po zakończeniu pracy.

1.9. *Regularny przegląd środków bezpieczeństwa i ochrony zdrowia*

Pracodawca musi zapewnić, aby środki podjęte w celu ochrony bezpieczeństwa i zdrowia pracowników, łącznie z system zarządzania bezpieczeństwem i zdrowiem, były poddawane regularnemu przeglądowi w celu zapewnienia zgodności z niniejszą dyrektywą.

2. **Sprzęt mechaniczny i elektryczny oraz instalacje**

2.1. *Przepisy ogólne*

Dobór, instalowanie, oddawanie do eksploatacji, użytkowanie i konserwacja sprzętu mechanicznego i elektrycznego musi odbywać się z uwzględnieniem bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników, biorąc pod uwagę inne przepisy niniejszej dyrektywy oraz dyrektyw 89/392/EWG ⁽¹⁾ i 89/655/EWG ⁽²⁾.

Jeśli lokalizacja znajduje się na obszarze, gdzie istnieje zagrożenie pożarem lub wybuchem od zapalenia się gazu, par lub lotnych cieczy, lub zachodzi prawdopodobieństwo ich istnienia, należy stosować właściwy sprzęt w tym rejonie.

W razie konieczności sprzęt musi być zaopatrzony w odpowiednie urządzenia zabezpieczające i systemy bezpieczeństwa.

2.2. *Przepisy szczególne*

Sprzęt mechaniczny oraz urządzenia muszą mieć wystarczającą wytrzymałość i być pozbawione wad a także dostosowane do zadań, do jakich są przeznaczone.

Sprzęt elektryczny oraz urządzenia muszą być właściwie dobrane pod względem rozmiarów i przenoszonej mocy, odpowiednio do celu dla którego są przeznaczone.

Sprzęt mechaniczny i elektryczny oraz instalacje muszą być tak zamontowane i chronione by zapobiegać niebezpieczeństwu.

3. **Konserwacja**

3.1. *Konserwacja ogólna*

Należy opracować odpowiedni schemat przeprowadzania systematycznych przeglądów, konserwacji a w razie potrzeby badań sprzętu mechanicznego i elektrycznego oraz urządzeń.

Wszelka konserwacja, przeglądy i badania każdego elementu urządzenia i sprzętu muszą być wykonywane przez wykwalifikowaną osobę.

Raporty z przeglądów i badań muszą być sporządzane i przechowywane w odpowiedni sposób.

⁽¹⁾ Dz.U. L 183 z 29.6.1989, str. 9. Dyrektywa zmieniona dyrektywą 91/368/EWG (Dz.U. L 198 z 22.7.1991, str. 16).

⁽²⁾ Dz.U. L 393 z 30.12.1989, str. 13.

- 3.2. *Konserwacja sprzętu bezpieczeństwa*
- Odpowiedni sprzęt bezpieczeństwa musi być przez cały czas utrzymywany w gotowości do użycia i w dobrym stanie.
- Prace konserwacyjne muszą być wykonywane przy należyтым uwzględnieniu eksploatacji.
4. **Ochrona przed zagrożeniem wybuchami, szkodliwą atmosferą i pożarem**
- 4.1. *Przepisy ogólne*
- 4.1.1. Należy podjąć odpowiednie środki w celu oceny obecności w powietrzu szkodliwych i/lub potencjalnie wybuchowych substancji i określenia stężenia tych substancji.
- Jeżeli dokument bezpieczeństwa i zdrowia tego wymaga, należy zainstalować przyrządy kontrolujące stężenie gazu w określonych miejscach w sposób automatyczny i ciągły, a także automatyczne urządzenia alarmujące oraz urządzenia automatycznie odcinające prąd w instalacjach elektrycznych i silnikach spalinowych.
- Jeżeli prowadzone są automatyczne pomiary, to mierzone wartości należy rejestrować i przechowywać zgodnie z wymaganiami dokumentu bezpieczeństwa i zdrowia.
- 4.1.2. W miejscach szczególnie zagrożonych pożarem lub wybuchem palenie jest zabronione.
- Każde użycie otwartego ognia i wykonanie wszelkich prac, które mogą wywołać zagrożenie pożarowe jest zabronione, o ile nie zastosowano odpowiednich środków ostrożności, aby zapobiec powstaniu pożarów lub wybuchów.
- 4.2. *Ochrona przed wybuchami*
- 4.2.1. Należy podjąć wszystkie niezbędne środki, zapobiegające powstawaniu i gromadzeniu się gazów wybuchowych.
- 4.2.2. Na obszarach, gdzie występuje ryzyko wybuchu, należy podjąć wszystkie konieczne środki w celu zapobieżenia zapłonowi gazów wybuchowych.
- 4.2.3. Należy przygotować plan zapobiegania wybuchom, wyszczególniający niezbędny sprzęt i środki.
- 4.3. *Ochrona przed szkodliwymi gazami*
- 4.3.1. W przypadku, gdy szkodliwe substancje gromadzą się lub mogą się gromadzić w atmosferze, należy podjąć odpowiednie środki, aby zapewnić:
- ich eliminację u źródła; lub
 - ich odprowadzenie ze źródła lub usunięcie; lub
 - zmniejszenie stężenia tych substancji
- w taki sposób, aby pracownicy nie byli narażeni na ryzyko.
- System musi być w stanie rozproszyć szkodliwe substancje w taki sposób, aby pracownicy nie byli zagrożeni.
- 4.3.2. Bez uszczerbku dla dyrektywy 89/656/EWG ⁽¹⁾, na obszarach gdzie pracownicy mogą być poddani działaniu atmosfery szkodliwej dla zdrowia, musi być dostępny właściwy sprzęt reanimacyjny w odpowiedniej ilości. W takich przypadkach w miejscu pracy musi znajdować się odpowiednia liczba pracowników przeszkolonych w zakresie stosowania takiego sprzętu.
- Sprzęt musi być odpowiednio przechowywany i konserwowany.
- 4.3.3. W przypadku, gdy w powietrzu znajdują się lub mogą się pojawić gazy toksyczne, musi być dostępny plan zabezpieczający, z wyszczególnieniem posiadanego sprzętu ochronnego i podejmowanych środków zapobiegawczych.
- 4.4. *Ochrona przeciwpożarowa*
- 4.4.1. Podczas projektowania, wykonania, wyposażenia, przekazywania do eksploatacji, użytkowania lub konserwacji miejsc pracy, muszą zostać podjęte odpowiednie środki w celu zabezpieczenia przed wybuchem pożaru i jego rozprzestrzeniania się ze źródeł określonych w dokumencie bezpieczeństwa i zdrowia. Należy zapewnić szybkie i skuteczne zwalczanie pożarów.

(1) Dz.U. L 393 z 30.12.1989, str. 18.

- 4.4.2. Miejsca pracy muszą być wyposażone w odpowiedni sprzęt przeciwpożarowy i jeżeli jest to konieczne, w czujniki przeciwpożarowe i systemy alarmowe.
- 4.4.3. Nieautomatyczny sprzęt przeciwpożarowy musi być łatwo dostępny i prosty w stosowaniu oraz, gdy jest to konieczne, zabezpieczony przed uszkodzeniami.
- 4.4.4. W miejscu pracy musi być przechowywany plan ochrony przeciwpożarowej wyszczególniający środki, które należy podjąć zgodnie z art. 3-6 niniejszej dyrektywy w celu zapobiegania, wykrywania i zwalczania wybuchu oraz rozprzestrzeniania się ognia.
- 4.4.5. Sprzęt przeciwpożarowy musi być oznakowany zgodnie z krajowymi przepisami wdrażającymi dyrektywę 92/58/EWG ⁽¹⁾.

Takie oznakowanie musi być trwałe i umieszczone w odpowiednich miejscach.

5. **Materiały wybuchowe i urządzenia inicjujące**

Magazynowanie, transport i użycie materiałów wybuchowych i urządzeń inicjujących muszą podlegać należytym upoważnionym i kompetentnym osobom.

Tego rodzaju działania muszą być organizowane i przeprowadzane w taki sposób, aby nie powodować zagrożenia dla pracowników.

6. **Drogi komunikacyjne**

- 6.1. Pracownicy muszą mieć zapewniony bezpieczny dostęp do miejsc pracy a w razie zagrożenia możliwość szybkiego i bezpiecznego ich opuszczenia.
- 6.2. Drogi komunikacyjne, łącznie ze schodami, zamocowanymi na stałe drabinami oraz pomostami i rampami załadowniczymi muszą być tak obliczone, wymierzone i zlokalizowane, aby zapewnić łatwy, bezpieczny i właściwy dostęp pieszym lub pojazdom w taki sposób, by to nie zagrażało pracownikom zatrudnionym w pobliżu tych dróg komunikacyjnych.
- 6.3. Drogi komunikacyjne wykorzystywane do ruchu pieszego i/lub towarowego muszą mieć rozmiary odpowiadające liczbie potencjalnych użytkowników i rodzajowi wykonywanych tam czynności.

Jeżeli na drogach komunikacyjnych poruszają się środki transportu, wówczas piesi muszą mieć odpowiedni odstęp bezpieczeństwa.
- 6.4. Drogi komunikacyjne pojazdów muszą być wystarczająco oddalone od drzwi, bram, przejść dla pieszych, korytarzy i klatek schodowych.
- 6.5. W celu ochrony pracowników drogi komunikacyjne i dojścia muszą być wyraźnie oznakowane.
- 6.6. W przypadku gdy do miejsc pracy wjeżdżają pojazdy lub maszyny, należy w miarę potrzeb ustanowić przepisy ruchu.

7. **Stanowiska pracy znajdujące się na zewnątrz**

- 7.1. Stanowiska pracy, drogi komunikacyjne i inne obszary lub instalacje znajdujące się na zewnątrz, które są obsadzone lub używane przez pracowników w trakcie ich działalności, muszą być zorganizowane w taki sposób, aby piesi i pojazdy mogli bezpiecznie się poruszać.
- 7.2. Miejsca pracy znajdujące się na zewnątrz muszą być odpowiednio oświetlone sztucznym światłem, jeśli światło dzienne jest niewystarczające.
- 7.3. Jeżeli pracownicy są zatrudnieni na stanowiskach pracy na zewnątrz, stanowiska takie muszą, w miarę możliwości, być tak zaadaptowane, żeby pracownicy:
 - a) byli chronieni przed trudnymi warunkami atmosferycznymi, a w razie potrzeby przed spadającymi przedmiotami;
 - b) nie byli wystawiani na działanie szkodliwego poziomu hałasu ani na działanie szkodliwych czynników zewnętrznych takich jak gazy, pary i pył;
 - c) w wypadku niebezpieczeństwa byli w stanie szybko opuścić swoje stanowiska pracy lub szybko uzyskać pomoc;
 - d) nie mogli poślizgnąć się lub upaść.

⁽¹⁾ Dz.U. L 245 z 26.8.1992, str. 23.

8. **Strefy niebezpieczne**

- 8.1. Strefy niebezpieczne muszą być wyraźnie oznakowane.
- 8.2. Jeśli miejsca pracy obejmują strefy niebezpieczne, w których z powodu charakteru pracy występują zagrożenia obejmujące upadek pracownika lub przedmiotu, wówczas miejsca takie muszą zostać wyposażone w miarę możliwości w sprzęt uniemożliwiający pracownikom nieupoważnionym wejście na te obszary.
- 8.3. Należy podjąć odpowiednie działania w celu zabezpieczenia pracowników upoważnionych do wchodzenia do stref niebezpiecznych.

9. **Drogi i wyjścia ewakuacyjne**

- 9.1. W razie niebezpieczeństwa, należy zapewnić pracownikom możliwość ewakuacji ze wszystkich stanowisk pracy szybko i tak bezpiecznie jak to jest możliwe.
- 9.2. Drogi i wyjścia ewakuacyjne muszą pozostawać wolne i prowadzić w najprostszy sposób na zewnątrz lub do bezpiecznej strefy, bezpiecznego punktu zbornego lub bezpiecznego punktu ewakuacyjnego.
- 9.3. Liczba, układ i wymiary dróg i wyjść ewakuacyjnych zależą od sposobów użytkowania, rodzajów wyposażenia i rozmiarów miejsc pracy oraz maksymalnej liczby obecnych osób.
- 9.4. Drzwi ewakuacyjne muszą otwierać się na zewnątrz. Drzwi ewakuacyjne powinny być zamykane lub zabezpieczane w taki sposób, aby w nagłym wypadku mogły być łatwo i szybko otwarte.
- 9.5. Drzwi ewakuacyjne nie mogą być zamknięte na klucz.

Drogi i wyjścia ewakuacyjne oraz drogi komunikacyjne i drzwi prowadzące do nich muszą być wolne od przeszkód, aby w każdej chwili można było z nich korzystać bez utrudnień.
- 9.6. Drogi i wyjścia ewakuacyjne wymagające oświetlenia muszą być zaopatrzone w oświetlenie awaryjne o odpowiedniej intensywności na wypadek awarii światła.
- 9.7. Poszczególne drogi i wyjścia ewakuacyjne muszą być oznakowane zgodnie z krajowymi przepisami wdrażającymi dyrektywę 92/58/EWG.

10. **Środki ratownicze i ewakuacyjne**

- 10.1. Pracownicy powinni zostać przeszkoleni do podejmowania właściwych akcji w przypadku zagrożenia.
- 10.2. Sprzęt ratowniczy musi być przechowywany w łatwo dostępnych i odpowiednio usytuowanych miejscach oraz utrzymywany w gotowości do użycia, jak również oznakowany zgodnie z krajowymi przepisami wdrażającymi dyrektywę 92/58/EWG.

11. **Szkolenia w zakresie bezpieczeństwa**

Szkolenia w zakresie bezpieczeństwa muszą być prowadzone w regularnych odstępach czasu we wszystkich miejscach pracy, w których pracownicy są zwykle obecni.

Głównym celem takich ćwiczeń jest szkolenie i sprawdzenie umiejętności pracowników, którym przydzielono określone obowiązki w razie zagrożenia, obejmujące stosowanie lub obsługiwanie sprzętu ratowniczego.

W stosownych przypadkach, pracownicy powinni również zostać przeszkoleni w celu prawidłowego stosowania lub obsługiwaniu sprzętu ratowniczego.

12. **Sprzęt pierwszej pomocy**

- 12.1. Sprzęt pierwszej pomocy musi być dostępny we wszystkich miejscach, o ile wymagają tego warunki pracy, oraz musi być dostosowany do charakteru prowadzonych prac.

Sprzęt ten musi być oznakowany przez odpowiednie symbole i łatwo dostępny.
- 12.2. W zależności od wielkości zakładu, rodzaju prowadzonej działalności i częstotliwości wypadków, należy przygotować jedno lub więcej pomieszczeń pierwszej pomocy.

W tych pomieszczeniach powinna być wywieszona łatwo widoczna instrukcja udzielania pierwszej pomocy w razie wypadku.

- 12.3. Pomieszczenia pierwszej pomocy powinny być wyposażone w niezbędne instalacje i sprzęt pierwszej pomocy oraz powinno też być możliwe wniesienie do nich noszy.

Pomieszczenia należy oznakować zgodnie z krajowymi przepisami wdrażającymi dyrektywę 92/58/EWG.

- 12.4. Dodatkowo, sprzęt pierwszej pomocy musi być dostępny we wszystkich miejscach, gdzie wymagają tego warunki pracy.

Sprzęt ten musi być odpowiednio oznakowany i łatwo dostępny.

- 12.5. Należy przeszkolić wystarczającą liczbę pracowników w zakresie stosowania sprzętu pierwszej pomocy.

13. **Oświetlenie naturalne i sztuczne**

- 13.1. Każde miejsce pracy musi być oświetlone w sposób zapewniający ochronę bezpieczeństwa i zdrowia osób w nim przebywających.

- 13.2. Miejsca pracy powinny mieć w miarę możliwości oświetlenie naturalne, oraz, biorąc pod uwagę warunki klimatyczne, być wyposażone w oświetlenie sztuczne, w celu zapewnienia bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracownika.

- 13.3. Instalacje oświetleniowe w pomieszczeniach, w których znajdują się miejsca pracy, oraz w korytarzach muszą być zainstalowane tak, aby nie narażały pracownika na niebezpieczeństwo wypadku.

- 13.4. Miejsca pracy, w których pracownicy są narażeni na zagrożenia w przypadku awarii sztucznego oświetlenia, muszą być wyposażone w oświetlenie awaryjne o wystarczającej intensywności.

Jeżeli jest to niemożliwe, pracownicy powinni być wyposażeni w lampy osobiste.

14. **Urządzenia sanitarne**

14.1. *Szatnie i szafki na ubrania*

- 14.1.1. Jeśli jest wymagane używanie specjalnej odzieży roboczej oraz jeśli z powodów zdrowotnych lub ze względu na zasady współżycia społecznego nie można od pracowników wymagać, aby przebierali się gdzie indziej, wówczas należy im udostępnić odpowiednie pomieszczenia do przebierania się.

Pomieszczenia te muszą być łatwo dostępne, dostatecznie przestronne i mieć miejsca siedzące.

- 14.1.2. Szatnie muszą być dostatecznie duże i wyposażone w urządzenia umożliwiające każdemu pracownikowi przechowanie odzieży osobistej w czasie pracy.

Jeśli warunki tego wymagają (np. niebezpieczne substancje, wilgoć, zanieczyszczenia), szafki na odzież roboczą należy oddzielić od szafek na ubrania osobiste.

Należy zapewnić możliwość wysuszenia mokrych ubrań roboczych.

- 14.1.3. Mężczyznom i kobietom należy udostępnić osobne pomieszczenia do przebierania się lub osobnego używania tego samego pomieszczenia.

- 14.1.4. Jeżeli, zgodnie z pkt. 14.1.1., przebieralnia nie jest wymagana, wówczas każdemu pracownikowi należy udostępnić miejsce do przechowywania odzieży osobistej.

14.2. *Natryski i umywalki*

- 14.2.1. Jeśli wymaga tego rodzaj pracy lub ochrona zdrowia, należy udostępnić pracownikom odpowiednie natryski.

Należy podjąć działania w celu udostępnienia mężczyznom i kobietom osobnych natrysków lub osobnego używania tych samych natrysków.

- 14.2.2. Pomieszczenia z natryskami powinny być dostatecznie duże, zapewniające każdemu pracownikowi możliwość swobodnego umycia się w warunkach odpowiedniego poziomu higieny.

Natryski muszą być podłączone do bieżącej ciepłej i zimnej wody.

- 14.2.3. Jeżeli, zgodnie z pkt. 14.2.1, natryski nie są wymagane, należy udostępnić odpowiednie umywalki z bieżącą wodą (gorącą i zimną) w pobliżu stanowisk pracy oraz szatni/przebieralni.
- Jeżeli wymagają tego zasady współżycia społecznego, umywalki te muszą być osobne dla mężczyzn i kobiet lub muszą być przez nich osobno używane.
- 14.3. *Ustępy i umywalki*
- Pracownikom należy udostępnić osobne pomieszczenia zawierające odpowiednią liczbę ustępów i umywalk, usytuowanych w pobliżu stanowisk pracy, pomieszczeń przeznaczonych do wypoczynku, pomieszczeń do przebierania się oraz pomieszczeń z natryskami i/lub umywalkami.
- Należy zapewnić oddzielne toalety dla mężczyzn i kobiet lub możliwość oddzielnego z nich korzystania.
- W przypadku podziemnego przemysłu wydobywczego, urządzenia sanitarne, o których mowa w tej części, mogą być zlokalizowane na powierzchni.
15. **Zwałowiska nadkładu i inne hałdy**
- Zwałowiska nadkładu, hałdy, wysypiska i inne składowiska jak również doły osadowe muszą być zaprojektowane, zbudowane, użytkowane i utrzymywane w taki sposób, aby zapewnić ich stabilność jak również bezpieczeństwo i ochronę zdrowia pracowników.
16. **Pomocnicze instalacje powierzchniowe** (dodatkowe przepisy szczególne)
- 16.1. *Stabilność i trwałość*
- Miejsca pracy muszą być zaprojektowane, wykonane, wzniesione, użytkowane, nadzorowane i konserwowane w taki sposób, aby mogły wytrzymać przewidywane działania sił przyrody.
- Muszą mieć strukturę i trwałość odpowiednią do charakteru ich użytkowania.
- 16.2. *Podłogi, ściany, sufity i dachy pomieszczeń*
- 16.2.1. Podłogi w miejscach pracy nie mogą mieć niebezpiecznych występów, dziur lub uskoków, muszą być trwałe zamocowane, stabilne oraz nie mogą być śliskie.
- Miejsca pracy zawierające stanowiska pracy muszą posiadać właściwą izolację cieplną, przy uwzględnieniu typu przedsiębiorstwa i rodzaju wykonywanych czynności.
- 16.2.2. Powierzchnia podłóg, ścian i sufitów musi być taka, aby było możliwe jej czyszczenie lub odnowienie w celu zapewnienia odpowiedniego poziomu higieny.
- 16.2.3. Przezroczyste i przeświecające ściany działowe, w szczególności jednolite przeszklone ścianki działowe, znajdujące się w obszarze stanowisk pracy albo w sąsiedztwie dróg komunikacyjnych, muszą być jednoznacznie oznaczone oraz wykonane z bezpiecznego materiału lub tak osłonięte, aby niemożliwe było zetknięcie się pracownika ze ścianą lub jego zranienie w razie jej rozbicia.
- 16.2.4. Dostęp na dachy wykonane z materiałów o niedostatecznej trwałości musi być zabroniony, chyba że zostanie udostępniony sprzęt, który zapewni bezpieczne wykonanie pracy.
- 16.3. *Wymiary i kubatura pomieszczeń — swoboda poruszania się na stanowisku pracy*
- 16.3.1. Pomieszczenia robocze muszą mieć odpowiednią powierzchnię, wysokość i kubaturę pozwalającą pracownikom na wykonywanie pracy bez zagrożenia bezpieczeństwa, zdrowia lub dobrego samopoczucia.
- 16.3.2. Wymiary wolnej powierzchni przy stanowiskach pracy muszą pozwalać pracownikom na wystarczającą swobodę ruchu i umożliwiać im bezpieczne wykonanie pracy.
- 16.4. *Okna i świetliki*
- 16.4.1. Okna, świetliki i urządzenia wentylacyjne, posiadające mechanizm otwierania, regulacji i blokady muszą być tak zaprojektowane, aby mogły być używane w bezpieczny sposób.
- Otwarte okna muszą być tak usytuowane, aby nie stanowiły zagrożenia dla pracowników.
- 16.4.2. Czyszczenie okien i świetlików nie może stanowić ryzyka.

- 16.5. *Drzwi i bramy*
- 16.5.1. Położenie i wymiary drzwi i bram oraz ich liczba i materiały użyte do ich budowy zależą od rodzajów pomieszczeń i/lub innych przestrzeni roboczych oraz sposobów ich użytkowania.
- 16.5.2. Drzwi przezroczyste muszą być odpowiednio oznakowane, w dobrze widocznym miejscu.
- 16.5.3. Wahadłowe drzwi i bramy muszą być przezroczyste lub posiadać przezroczyste skrzydła.
- 16.5.4. Jeżeli przezroczyste lub przeświecające powierzchnie drzwi lub bram nie są wykonane z bezpiecznego materiału i jeżeli istnieje niebezpieczeństwo zranienia pracownika w przypadku rozbicia takich drzwi lub bram, powierzchnie te muszą być chronione przed rozbiciem.
- 16.5.5. Drzwi rozsuwane muszą być wyposażone w urządzenie zapobiegające ich wyjęciu i/lub wypadnięciu.
- 16.5.6. Drzwi i bramy otwierające się do góry muszą być wyposażone w mechanizm zapobiegający ich przypadkowemu opadaniu.
- 16.5.7. Drzwi znajdujące się wzdłuż dróg ewakuacyjnych muszą być odpowiednio oznakowane.
Musi być możliwość ich otwarcia od wewnątrz w każdym momencie, bez specjalnej pomocy.
Tak długo jak pracownicy znajdują się w miejscu pracy, musi być możliwość otworzenia drzwi.
- 16.5.8. W bezpośrednim sąsiedztwie bram przeznaczonych przede wszystkim dla ruchu kołowego, muszą znajdować się drzwi przeznaczone dla ruchu pieszego, o ile nie jest zapewnione bezpieczne przejście dla pieszych; drzwi takie muszą być oznaczone w widoczny sposób i muszą być zawsze wolne.
- 16.5.9. Drzwi i bramy mechaniczne muszą funkcjonować bez stwarzania ryzyka wypadku dla pracownika.
Drzwi te muszą mieć zamontowane łatwo rozpoznawalne i łatwo dostępne urządzenie do awaryjnego zatrzymywania, oraz jeśli nie otwierają się automatycznie, musi istnieć możliwość ręcznego otwarcia w razie przerwy w dostawie energii.
- 16.6. *Wentylacja miejsc pracy bez swobodnego dopływu powietrza*
- 16.6.1. W celu zapewnienia dostatecznej ilości świeżego powietrza w miejscu pracy muszą być podjęte działania uwzględniające metody pracy oraz wysiłek pracownika niezbędny do jej wykonania.
Jeżeli zastosowany jest system wentylacji mechanicznej, musi działać bezawaryjnie.
Każda awaria musi być zasygnalizowana za pomocą systemu kontrolnego, jeżeli wymaga tego ochrona zdrowia pracownika.
- 16.6.2. Jeśli stosuje się klimatyzację lub wentylację mechaniczną, muszą one działać tak, aby nie narażać pracowników na uciążliwe dla nich przeciągi.
Wszelkie zanieczyszczenia lub osady, które stwarzają bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia pracowników poprzez zanieczyszczenie powietrza, muszą być szybko usunięte.
- 16.7. *Temperatura pomieszczeń*
- 16.7.1. W czasie pracy temperatura pomieszczeń, w których znajdują się stanowiska pracy, musi być odpowiednia dla ludzkiego organizmu, z uwzględnieniem metod pracy oraz wysiłku fizycznego niezbędnego do jej wykonania.
- 16.7.2. Temperatura pomieszczeń przeznaczonych do wypoczynku, pomieszczeń dla personelu dyżurnego, toalet, stołówek i pomieszczeń pierwszej pomocy musi być odpowiednio dostosowana do przeznaczenia tych pomieszczeń.
- 16.7.3. Okna, świetliki i szklane ściany działowe nie powinny przepuszczać nadmiernej ilości promieni słonecznych, uwzględniając rodzaj i miejsce wykonywania pracy.
- 16.8. *Pomieszczenia przeznaczone do wypoczynku*
- 16.8.1. Kiedy wymaga tego bezpieczeństwo i zdrowie pracowników, w szczególności zaś gdy wynika to z rodzaju działalności lub obecności większej niż określona liczba pracowników, należy pracownikom zapewnić łatwo dostępne pomieszczenie lub miejsce przeznaczone do odpoczynku.
Powyższy przepis nie ma zastosowania, jeżeli pracownicy są zatrudnieni w biurach lub podobnych pomieszczeniach zapewniających równoważny odpoczynek w czasie przerw.
- 16.8.2. Pomieszczenia przeznaczone do odpoczynku muszą być wyposażone w stoły oraz krzesła z oparciami dla odpowiedniej liczby pracowników.
- 16.8.3. W pomieszczeniach przeznaczonych do odpoczynku należy podjąć działania chroniące niepalących przed uciążliwością spowodowaną dymem papierosowym.

- 16.8.4. Jeżeli czas pracy jest regularnie i często przerywany, a nie ma pomieszczenia przeznaczonego do odpoczynku, tam gdzie jest to wymagane ze względów bezpieczeństwa i zdrowia pracowników należy przeznaczyć na ten cel inne pomieszczenia, w których pracownicy mogliby przebywać w czasie przerw.

Należy podjąć stosowne działania chroniące niepalących przed uciążliwością spowodowaną dymem papierosowym.

17. **Kobiety w ciąży i matki karmiące**

Kobiety w ciąży i matki karmiące muszą mieć możliwość odpoczynku w pozycji leżącej w odpowiednich warunkach.

18. **Pracownicy niepełnosprawni**

Miejsca pracy muszą być tak zorganizowane, aby w razie potrzeby uwzględniały pracowników niepełnosprawnych.

Dotyczy to w szczególności drzwi, korytarzy, klatek schodowych, natrysków, umywalek, ustępów oraz stanowisk pracy, używanych lub bezpośrednio zajmowanych przez pracowników niepełnosprawnych.

CZĘŚĆ B

SZCZEGÓLNE MINIMALNE WYMAGANIA STOSOWANE W ODNIESIENIU DO ODKRYWKOWEGO PRZEMYSŁU WYDOBYWCZEGO

1. **Przepisy ogólne**

- 1.1. Bez uszczerbku dla art. 3 ust. 2, pracodawca, który zgodnie z przepisami krajowymi i/lub praktyką, jest odpowiedzialny za miejsca pracy objęte częścią B, musi dopilnować, aby dokument bezpieczeństwa i zdrowia wykazywał, iż zostały podjęte wszystkie stosowne środki w celu ochrony bezpieczeństwa i zdrowia pracowników zarówno w normalnych jak i krytycznych sytuacjach.

- 1.2. Dokument bezpieczeństwa i zdrowia musi być regularnie aktualizowany i dostępny do wglądu w miejscu pracy.

Prace muszą być prowadzone zgodnie z dokumentem bezpieczeństwa i zdrowia.

2. **Działanie**

- 2.1. Prace muszą być planowane z uwzględnieniem części dokumentu bezpieczeństwa i zdrowia, które dotyczą ryzyka spadku lub obsunięcia się gruntu.

W związku z tym, jako środek zapobiegawczy, wysokość i nachylenie zdejmowanego nakładu i przodków eksploatacyjnych muszą być odpowiednie do rodzaju i stabilności gruntu oraz metod wydobywania.

- 2.2. Warstwa przyspągowa podwyrębowa i drogi komunikacyjne muszą być odpowiednio dostosowane do używanego sprzętu.

Muszą być one zbudowane i konserwowane w taki sposób, aby zapewnić bezpieczne przemieszczanie sprzętu.

- 2.3. Przed rozpoczęciem lub wznowieniem pracy, należy sprawdzić przodki udostępniające oraz eksploatacyjne, znajdujące się powyżej rejonu prowadzenia prac lub tras komunikacyjnych ze względu na opad ziemi lub skał.

W razie potrzeby należy przeprowadzić obrywkę.

- 2.4. Przodki lub zwały muszą być tak eksploatowane, aby nie stwarzać zagrożenia dla stabilności gruntu.

CZĘŚĆ C

SZCZEGÓLNE MINIMALNE WYMAGANIA STOSOWANE W ODNIESIENIU DO PODZIEMNEGO PRZEMYSŁU WYDOBYWCZEGO

1. **Przepisy ogólne**

- 1.1. Bez uszczerbku dla art. 3 ust. 2, pracodawca, który zgodnie z przepisami prawa i/lub praktyką krajową, jest odpowiedzialny za miejsca pracy objęte częścią C, musi dopilnować, aby dokument bezpieczeństwa i zdrowia wykazywał, iż zostały podjęte wszystkie stosowne działania w celu ochrony bezpieczeństwa i zdrowia pracowników zarówno w normalnych jak i krytycznych sytuacjach.

- 1.2. Dokument bezpieczeństwa i zdrowia musi być regularnie aktualizowany i dostępny do wglądu w miejscu pracy.

Prace muszą być prowadzone zgodnie z dokumentem bezpieczeństwa i zdrowia.

2. **Plany wyrobisk podziemnych**

- 2.1. Należy opracować mapy wyrobisk podziemnych w skali, która będzie czytelna.

Dodatkowo, oprócz dróg i pól eksploatacyjnych, muszą one zawierać informacje, które mogą mieć wpływ na eksploatację i bezpieczeństwo.

Muszą być łatwo dostępne i przechowywane tak długo, jak to jest konieczne ze względu na bezpieczeństwo.

- 2.2. Plany wyrobisk podziemnych muszą być regularnie aktualizowane i przechowywane w dostępnym miejscu.

3. **Wyjścia**

Wszystkie wyrobiska podziemne muszą mieć dostęp do powierzchni poprzez co najmniej dwa oddzielne wyjścia, które są trwale zbudowane i łatwo dostępne dla pracowników pracujących pod ziemią.

Jeżeli komunikacja drogami wyjścia wymagałaby od pracowników znacznego wysiłku fizycznego, to powinny być one wyposażone w mechaniczne środki pionowego i poziomego transportu pracowników.

4. **Wyrobiska**

Wyrobiska, w których są prowadzone roboty podziemne, muszą być tak skonstruowane, użytkowane, wyposażone i konserwowane, żeby pracownicy mogli pracować i poruszać się w nich z minimalnym zagrożeniem.

Chodniki muszą być oznakowane, tak aby pomóc pracownikom w orientacji w wyrobisku.

5. **Transport**

- 5.1. Urządzenia transportowe muszą zostać zainstalowane, użytkowane i konserwowane w taki sposób, aby zapewnić bezpieczeństwo i ochronę zdrowia kierowców, użytkowników i innych osób znajdujących się w pobliżu.

- 5.2. Mechaniczne urządzenia transportu pionowego i poziomego pracowników muszą być prawidłowo zainstalowane i użytkowane zgodnie z pisemną instrukcją.

6. **Obudowa i stabilność gruntu**

Po wybraniu kopaliny należy jak najszybciej zastosować obudowę, z wyjątkiem przypadku, gdy stabilność gruntu nie zagraża bezpieczeństwu pracowników.

Obudowa musi być instalowana zgodnie z planami i pisemnymi instrukcjami.

Wyrobiska dostępne dla pracowników muszą być regularnie kontrolowane pod względem stabilności gruntu, a obudowa odpowiednio konserwowana.

7. **Wentylacja**

- 7.1. Wszystkie wyrobiska podziemne, do których dozwolony jest dostęp, muszą być w odpowiedni sposób wietrzone.

Należy zapewnić stałą wentylację, przy zachowaniu dostatecznego marginesu bezpieczeństwa, w celu utrzymania:

- zdrowej atmosfery,
- atmosfery, w której ryzyko wybuchu i zapylenia jest utrzymywane pod kontrolą,
- atmosfery, w której warunki pracy są odpowiednie w trakcie wykonywania pracy, mając na względzie stosowane metody pracy oraz wysiłek fizyczny niezbędny do jej wykonania.

- 7.2. W przypadku gdy wymagania pkt. 7.1. nie mogą zostać spełnione przy naturalnej wentylacji, należy zapewnić wentylację główną za pomocą jednego lub więcej wentylatorów mechanicznych.

Należy podjąć kroki w celu zapewnienia stabilnej i stałej wentylacji.

Funkcjonowanie głównego wentylatora musi być stale pod kontrolą, a automatyczny alarm musi ostrzegać o nieprzewidzianych przerwach.

- 7.3. Parametry wentylacji muszą być okresowo mierzone i rejestrowane.

Plan systemu wentylacji zawierający stosowne szczegóły musi być przygotowany, okresowo uaktualniany i dostępny w miejscu pracy.

8. **Kopalnie gazowe**

- 8.1. Każde wyrobisko podziemne jest uznawane za gazowe, jeżeli metan może uwolnić się w takiej ilości, że nie można wykluczyć zagrożenia powstania atmosfery wybuchowej.

- 8.2. Główna wentylacja musi być zapewniona przez jeden lub więcej wentylatorów mechanicznych.

- 8.3. Podczas eksploatacji należy brać pod uwagę emisję metanu.

Należy podjąć kroki, aby wyeliminować w miarę możliwości zagrożenie metanem.

- 8.4. Wentylacja pomocnicza musi być ograniczona do robót przygotowawczych do eksploatacji i usunięcia nadkładu oraz do miejsc bezpośrednio połączonych z głównym prądem powietrza.

Wyrobiska eksploatacyjne mogą być wentylowane przez systemy pomocnicze tylko wtedy, gdy dodatkowo podjęto właściwe środki w celu zapewnienia bezpieczeństwa i zdrowia pracowników.

- 8.5. Pomiary wentylacji, o których mowa w pkt 7.3., muszą być uzupełniane o określenie zawartości metanu.

Poziom metanu musi być mierzony w sposób ciągły w prądzie wylotowym powietrza z przodków eksploatacyjnych wyposażonych w zmechanizowany sprzęt urabiający oraz w czołach ślepych przodków zmechanizowanych, jeżeli wymaga tego dokument bezpieczeństwa i zdrowia.

- 8.6. Stosować można tylko specjalne materiały wybuchowe i środki inicjujące przeznaczone do kopalni gazowych.

- 8.7. Przepisy pkt. 4.1.2. części A otrzymują następujące brzmienie:

— Palenie, posiadanie tytoniu w celu palenia i każdego przedmiotu, który może służyć do wywołania płomienia są zabronione.

— Prace z palnikiem, spawanie i inne podobne działania są dozwolone tylko w wyjątkowych okolicznościach i podlegają specjalnym środkom zapewniających bezpieczeństwo i zdrowie pracowników.

9. **Kopalnie zawierające pyły zapalne**

- 9.1. Kopalnie węgla uważa się za zagrożone łatwopalnym pyłem, z wyjątkiem tych, gdzie dokument bezpieczeństwa i zdrowia wskazuje, że żadne z eksploataowanych pokładów nie zawiera pyłu umożliwiającego rozprzestrzenianie się wybuchu.

- 9.2. W kopalniach zawierających pył zapalny przepisy pkt. 8.6. i 8.7. części C stosuje się *mutatis mutandis*.

- 9.3. Należy podjąć kroki mające na celu zredukowanie pokładów pyłu zapalnego oraz ich usunięcie, zneutralizowanie lub związanie.

- 9.4. Rozprzestrzenianie się wybuchów pyłów zapalnych i/lub wybuchów metanu, które mogą spowodować dalsze wybuchy pyłów zapalnych, musi zostać ograniczone poprzez zastosowanie systemu zapór przeciw-wybuchowych.

Lokalizacja takich zapór musi być wyszczególniona w dokumencie, okresowo aktualizowanym i dostępnym w miejscu pracy.

10. **Wyrzuty gazu, tąpnięcia i wdarcia wody**
- 10.1. W strefach podatnych na wyrzuty gazu z lub bez wyrzutów kopaliny lub skał, tąpnięcia lub wtargnięcia wody, plan robót musi być przygotowany i wdrożony w taki sposób, aby zapewnić w miarę możliwości bezpieczny system pracy i ochrony pracowników.
- 10.2. Należy podjąć środki mające na celu określenie stref zagrożenia, ochrony pracowników w wyrobiskach zbliżających się lub znajdujących się w tych strefach oraz kontrolę zagrożenia.
11. **Pożary, zapłony i samozapalenia**
- 11.1. Należy podjąć środki zapobiegawcze oraz, w stosownych przypadkach, środki wczesnego wykrywania samozapalenia.
- 11.2. Materiały palne dostarczane do wyrobisk podziemnych muszą być ograniczone do ściśle niezbędnych ilości.
- 11.3. W przypadkach gdy niezbędne jest stosowanie płynów hydraulicznych (płyny do przekładni hydrostatycznej i/lub hydrokinetycznej energii mechanicznej) należy, w miarę możliwości, stosować płyny trudno zapalne w celu uniknięcia ryzyka zagrożenia pożarem i jego rozprzestrzenienia.
- Płyny hydrauliczne muszą odpowiadać specyfikacjom i warunkom badań dotyczącym trudnopalności oraz kryteriom higienicznym.
- Gdy stosowane są płyny hydrauliczne, które nie odpowiadają specyfikacjom, warunkom i kryteriom określonym w akapicie drugim, należy zastosować dodatkowe środki zapobiegawcze w celu uniknięcia wzrostu zagrożenia pożarem i jego rozprzestrzeniania się.
12. **Środki ostrożności w przypadku wycofywania się pracowników**
- W razie potrzeby, pracownicy muszą mieć zapewnione indywidualne aparaty ochrony dróg oddechowych w celu bezpiecznego wycofywania się, które powinny znajdować się zawsze w ich zasięgu.
- Pracownicy muszą zostać przeszkoleni w posługiwaniu się tym sprzętem.
- Sprzęt ten musi być umieszczony na miejscu a jego stan regularnie sprawdzany.
13. **Oświetlenie**
- Przepisy pkt. 13 części A otrzymują następujące brzmienie:
- Pracownicy muszą być wyposażeni w odpowiednie lampy osobiste.
 - W miarę możliwości, stanowiska pracy muszą być wyposażone w sztuczne oświetlenie wystarczające do ochrony bezpieczeństwa i zdrowia pracowników.
 - Instalacje oświetleniowe muszą być umieszczone w taki sposób, aby nie było żadnego zagrożenia wypadkowego dla pracowników w wyniku zastosowania określonego typu oświetlenia.
14. **Ewidencja pracowników pracujących pod ziemią**
- W każdej chwili musi istnieć możliwość sprawdzenia, kto z pracowników znajduje się pod ziemią.
15. **Organizacja ratownicza**
- W celu umożliwienia podjęcia właściwej akcji w sposób szybki i skuteczny w razie poważniejszego wypadku, musi być utworzona odpowiednia organizacja ratownicza.
- Organizacja ratownicza musi mieć wystarczającą ilość przeszkolonych ratowników i odpowiedni sprzęt ratunkowy do swej dyspozycji tak, aby była zdolna do działania w każdym miejscu gdzie prowadzona jest podziemna eksploatacja lub prace poszukiwawcze.
-